

GLOBALIZAREA ȘI CERCETAREA PSIHOPEDAGOGICĂ

Nicolae BUCUN, *dr. hab., prof. univ.*,
Institutul de Științe ale Educației;
Oxana PALADI, *dr., conf. univ.*,
Institutul de Științe ale Educației

Abstract. *In this article are presented reference points of the globalization and the influence of it on the educational system.*

Educația nu este o activitate desfășurată în sine și pentru sine, ci una care urmărește atingerea anumitor finalități. O abordare corectă și sistemică a fenomenului educațional poate fi realizată doar prin prisma intențiilor urmărite și a rezultatelor scontate. Finalitățile exprimă orientările asumate la nivel de politică educațională în vederea dezvoltării personalității umane în conformitate cu anumite valori. În acest context, educația urmează direct transformările și noile exigente pentru a putea sprijini schimbările viitoare și formarea profesională.

Institutul de Științe ale Educației asigură sistemul educațional cu produse menite de a realiza transformări înaintate de societate, de globalizare, demonstrând viabilitatea acțiunilor întreprinse în acest sistem.

Globalizarea este un fenomen total, care implică competiții largite la nivelul tuturor națiunilor, în toate domeniile vieții, dinamicitate ca spirit al lumii. Pentru a înțelege mult mai bine consecințele globalizării, această realitate trebuie văzută în ansamblul prezentei aspectelor contradictorii, tensiunilor, dar și al complementarității identităților naționale cu noua identitate mondială. Necesitatea depășirii tensiunilor, ocupă un rol central în problematica secolului al XXI-lea. Cunoașterea modalităților de manifestare a stărilor de tensiune, a cauzelor care le generează, ne pot introduce în decodificarea complexității și diversității polilor generatori de neliniște sau, din contra, de încredere în găsirea soluțiilor pentru rezolvarea acestora.

A apărut și continuă să rămână, este adevărat cu noi trăsături, tensiunea dintre global și local. Oamenii vor trebui să învețe prin educație să devină cetățeni ai planetei, fără însă a-și pierde rădăcinile și continuând să joace un rol important în viața propriilor națiuni și comunități locale. De asemenea tensiunea dintre universal și individual în planul culturii ne arată că aceasta este continuu globalizată și că acest proces nu s-a încheiat și că va dura destulă vreme.

Educația trebuie să transmită eficient și pe scară largă acel volum de cunoștințe și informații adaptate noii civilizații a globalizării, care să nu copleșească prin cantitate, dar să contribuie la dezvoltarea oamenilor la nivel individual și comunitar. Educația trebuie să traseze transformările noii lumi aflate în permanentă mișcare și, în același timp, să pună la dispoziția oamenilor instrumentele de orientare cu ajutorul cărora acestea să-și găsească drumul afirmării și dezvoltării continue. În acest context, educația realizează un rol primordial pentru

reforme din sistem prin reconceptualizarea elaborării produselor de realizare a transformărilor, pe de o parte, și prin activitățile de formare continuă a cadrelor didactice și manageriale, pe de altă parte.

Reforma curriculară este un component central și garanția reușitei în sistemul educațional. Astfel, la acest nivel, se impune realizarea unor schimbări întemeiate, relevante și cu valoare constructivă, într-o abordare sistemică, în care componenta curriculum interacționează și evoluează concomitent cu alte componente ale sistemului de educație.

Schimbările produse sub impactul sporit al tehnologiilor informaționale și comunicaționale creșterea schimburilor educaționale sunt realități incontestabile ale lumii contemporane, pe care le oferim ca argumente în sprijinul afirmației că fenomenul globalizării este o realitate mondială. Se dezvoltă noi instrumente de educație, apar produse educative noi, de la metodologii până la programe destinate formării unor comportamente specifice sistemului educațional din Republica Moldova. Elevii vor să învețe, să găsească informațiile necesare, să utilizeze mijloacele moderne de investigare a informației, să proiecteze un traseu propriu de carieră încă din perioada școlii. Rolul profesorului este hotărâtor pe linia formării gândirii critice, laterale, complexe, analitice, pe care elevii o vor folosi pe toată durata vieții. De fapt, metodele de predare-învățare-evaluare în cazul învățării pe tot parcursul vieții propun un model diferit față de cel tradițional, în care rolurile actorilor principali – profesori și elevi – au fost regândite.

Educația are rol fundamental în dezvoltarea individului și a societății, fiind „unul dintre principalele mijloace disponibile pentru a cultiva o formă de dezvoltare umană mai adâncă și mai armonioasă” și nu „un remediu miraculos sau o formulă magică ce ar permite deschiderea porților spre o lume în care toate idealurile să poată fi atinse”.

La etapa actuală, în Republica Moldova direcțiile de cercetare în educație acoperă *Valorificarea resurselor umane, naturale și informaționale pentru dezvoltarea durabilă a economiei țării și Patrimoniul național și dezvoltarea societății*, ale căror priorități strategice se înscriu în elaborarea bazelor psihopedagogie și axiologice ale formării și dezvoltării personalității integre, în argumentarea științifică a schimbării paradigmei managementului educațional de calitate, în identificarea factorilor sociali, psihologici și pedagogici de formare a resurselor umane pentru economia națională prin sistemul educațional. Activitatea de cercetare în științele educației și sociale este desfășurată în cadrul proiectelor instituționale naționale și internaționale. Rezultatele științifice ale cercetătorilor sunt implementate în finalitățile științifico-didactice, care conduc la reformarea sistemului de învățământ preuniversitar, la modernizarea curricula disciplinare.

Autonomia și creativitatea ca dimensiuni ale idealului educativ prevăzute în cod nu sunt niște simple însușiri, ci caracteristici sintetice de personalitate, ale căror formare implică procese și structuri psihice complexe. Pentru dezvoltarea componentei cognitive (a ști să fii autonom și creativ), componentei atitudinale (a asimila autonomie și creativitate ca comportamente coerente și stabile) avem

necesitatea de a schimba vectorul procesual al educației. Astfel, pentru eficiențizarea permanentă a educației se cere de a promova:

- Însușirea cunoștințelor științifice, a valorilor culturii naționale și universale;
- Formarea capacităților intelectuale, a disponibilităților afective și a abilităților practice prin asimilarea de cunoștințe umaniste, științifice, tehnice și estetice;
- Asimilarea tehnicilor de muncă intelectuală, necesare instruirii și autoinstruirii pe durata întregii vieți, educarea în spiritul respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, al demnității și al toleranței, al schimbului liber de opinii, cultivarea sensibilității față de problematica umană, față de valorile moral-civice, a respectului pentru natură și mediul înconjurător;
- Dezvoltarea armonioasă a individului prin educație fizică, educație igienosanitară și practicare a sportului;
- Profesionalizarea tinerei generații pentru desfășurarea unor activități utile, producătoare de bunuri materiale și spirituale.

Calitatea învățământului este conceptul-cheie al politicilor de cercetare în educație, având o semnificație strategică pentru îmbunătățirea calității vieții. Cercetările realizate, mișcarea direcționată spre calitate în educație trebuie să asigure o tranziție reușită spre o societate competitivă, bazată pe cunoaștere, capabilă să se integreze în Uniunea Europeană, dar și pe alte segmente ale arenei internaționale. Acest deziderat solicită impetuos stabilirea priorităților de cercetare și trasarea acțiunilor pentru a asigura o nouă calitate a învățământului, schimbând vectorul spre școala inovatoare, spre învățământul sistemic de calitate, antrenarea activă a populației, comunităților și agenților economici la dezvoltarea învățământului.

Va trebui lărgită aria cercetărilor spre dezvoltarea sistemului de educație timpurie prin diversificarea acestuia, implementarea noilor curricula, promovarea tehnologiilor educaționale contemporane; spre dezvoltarea tinerilor pentru realizarea individuală, socială în baza valorilor general-umane și naționale; spre asigurarea accesului și a șanselor egale la educație a tuturor copiilor și tinerilor; spre dezvoltarea sistemului de educație pe parcursul întregii vieți. Devine o necesitate diversificarea conținuturilor învățământului gimnazial și liceal în funcție de aptitudinile copiilor, necesitățile regiunilor și posibilitățile școlii și asigurarea confortului sănătății moral-spirituale, sociale, psihice și fizice ale elevilor, în procesul educațional. Trebuie să optăm pentru păstrarea nivelului academic internațional de pregătire, prin integrarea disciplinelor, prin implementarea transdisciplinarității și interdisciplinarității, elaborarea conținuturilor relevante socializării. Nu în ultimul rând este necesar de a activa transferul de tehnologii educaționale noi, moderne, în procesul de predare-învățare-evaluare în instituțiile de învățământ, a asigura mobilitatea și adaptarea socială a absolvenților în procesul de angajare în câmpul muncii.

Învățământul de calitate trebuie susținut și prin modernizarea managementului educațional la toate nivelele, democratizarea procedurilor de management, asigurarea transparenței proceselor decizionale, reformelor prognozate, crearea sistemului de control și monitoring a eficienței și eficacității inovațiilor și reformelor realizate în învățământ.

Devine deosebit de necesară și prioritară pedagogizarea și psihologizarea familiei, societății pentru educația de calitate, pentru promovarea inovațiilor în învățământ. Se cer realizate cercetări în vederea diversificării formelor de învățare, asigurării metodico-didactice a școlii, implementarea programelor de dezvoltare a învățământului rural, dezvoltarea serviciilor pedagogice, psihologice, medicale pentru elevi, dezvoltarea educației extrașcolare / non-formale și informale etc.

Lumea în care în prezent trăim poate fi definită ca o arenă globală, o planetă din ce în ce mai aglomerată, care se confruntă cu probleme reale și necesitatea de a construi sisteme educaționale care să poată să-i susțină pe tineri și să răspundă nevoilor lor. Politicile educaționale trebuie să reflecte responsabilitatea construirii unei lumi fundamentate într-o mai mare măsură pe sprijinul reciproc. Oferind tuturor acces la cunoaștere, educația are sarcina de a-i ajuta pe oameni să înțeleagă lumea și să-i înțeleagă pe ceilalți. Astfel cercetările complexe ale identității naționale, educației accesibile rolului valorilor naționale și mondiale în dezvoltarea personalității devin centrale în investigațiile de viitor.

Bibliografie:

1. *Codul Educației al Republicii Moldova*, Nr. 152 din 17.07.2014. In: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 24.10.2014, Nr. 319-324 (634).
2. *Conceptia învățării pe tot parcursul vieții*. Disponibil la: <http://ise.md/acti-vitai/169-conceptul-de-nvare-pe-tot-parcursul-vieii.html> (vizitat 10.09.18).
3. Neculau A. *Educația adulților. Experiențe românești*. București: Polirom, 2004.
4. Păun E. *Educația și dezvoltarea socială*. In: Domenii ale pedagogiei. Coord. S. Stanciu. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1983, p.29-35.
5. Văideanu Gh. *Educația la frontiera dintre milenii*. București: Editura Politică, 1988.